

Žal pa nekateri starši ne kažejo prevelikega zanimanja za poznavanje dejavnosti, v katere so vključeni njihovi učenci. Pogostokrat je njihovo poznavanje ciljev dejavnosti v podaljšanem bivanju omejeno zgolj na pisanje domačih nalog, zato je prav, da staršem že v začetku šolskega leta predstavimo delo v podaljšanem bivanju in jih med šolskim letom obveščamo o vsem, kar se dogaja pri posameznih dejavnostih.

Če želimo drugačno, otroku prijaznejšo šolo, moramo slediti sodobnim tokovom na psihološko-metodično-didaktičnem področju in vnašati spremembe tudi v vzgojno-izobraževalno delo v podaljšanem bivanju.

Prepričani smo, da bo tudi koncept dela v podaljšanem bivanju, ki je nastal v okviru prenove slovenske osnovne šole, večinoma zapolnil dosedanje vrzeli tako na strokovnem kot organizacijskem področju.

Kvalitativni napredek pri delu v podaljšanem bivanju bomo dosegli takrat, ko bomo o ciljih, funkciji in vsebinah dela v podaljšanem bivanju temeljito spregovorili z učitelji v šolskih zbornicah, ko bomo v začetku šolskega leta s cilji in vsebinami dela seznanili tudi starše in jih aktivno vključevali v vzgojno-izobraževalni proces. Najpomembnejšo vlogo pa ima seveda učitelj, ki oblikuje in načrtuje delo v podaljšanem bivanju.

LITERATURA IN VIRI

Barica Marentič Požarnik: Pomen operativnega oblikovanja vzgojno-izobraževalnih smotrov za uspešnejši pouk, Zbrana poglavja iz didaktike, Pedagoška obzorja, Novo mesto 1991.

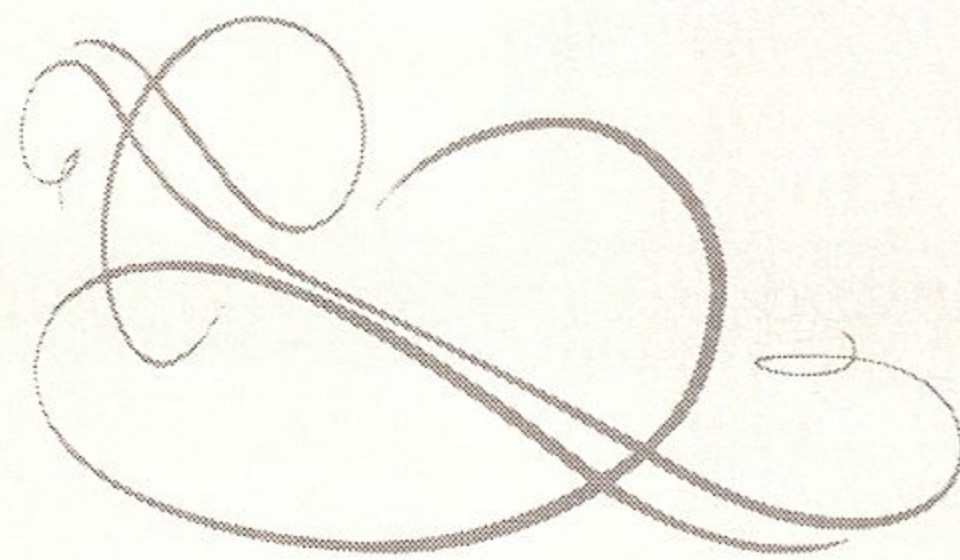
Martin Kramar: Načrtovanje in priprava izobraževalno-vzgojnega procesa v šoli, Educa 1994.

Delovna skupina za pripravo koncepta podaljšanega bivanja:

Podaljšano bivanje in različne oblike varstva učencev v devetletni osnovni šoli, Ljubljana 1999.

Filip Jelavic: Didaktik. Slap, Jastrebarsko 1998.

Šolska zakonodaja: Zakon o osnovni šoli, 1996.

Franko Florjančič

Zavod RS za šolstvo

TEHNIŠKI DNEVI OD PRVEGA DO DEVETEGA RAZREDA

Dnevi dejavnosti

Dnevi dejavnosti so del obveznega programa osnovne šole. Namen je medpredmetno povezovanje predmetnih področij in disciplin, ki so vključene v predmetnik osnovne šole. Cilji dni dejavnosti so omogočiti učenkam in učencem:

- utrjevanje in povezovanje znanj, pridobljenih pri posameznih predmetih in predmetnih področjih,
- uporabljanje teh znanj in njihovo dopolnjevanje s praktičnim učenjem,

- medsebojno sodelovanje in
- odzivanja na aktualne dogodke v ožjem in širšem družbenem okolju.

Predmetnik devetletne osnovne šole obsega od 1. do 9. razreda 8582,5 ur obveznega programa, od tega 675 ur dejavnosti. To število ur je v programu osnovne šole 7,87 % vseh ur, kar pomeni čas, ki ni zanemarljiv in mu je treba nameniti posebno pozornost. Preglednica prikazuje število dni dejavnosti v osemletki in devetletki.

osemletka	dnevi dejavnosti	devetletka
28	kulturni dnevi	30
28	naravoslovni dnevi	27
40	športni dnevi	45
24	delovne akcije, proizvodno in drugo družbeno potrebno delo	tehniški dnevi 33

Najpomembnejša sprememba je pri tehniških dnevih. V osemletki jih ni, so delovne akcije, proizvodno in drugo družbeno potrebno delo. Te vsebine so v devetletki zamenjane s tehniškimi dnevi. Ta sprememba ne pomeni samo spremembe naziva, temveč tudi smisla, ciljev in vsebin. Zamisli tehniških dni naj bi se bolj približale drugim dnevom dejavnosti. Akcije, kot so čiščenje okolja in pobiranja odpadkov, zato ne sodijo v tehniške dneve.

Obseg tehniških dni po razredih									
Razred	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Število dni na leto	3	3	3	4	4	4	4	4	4

Posamezni dan dejavnosti traja 5 pedagoških ur.

Opomba:

V obdobju prehoda iz osemletke v devetletko, je nekaj tehniških dni v 7. in 8. razredu začasno namenjenih pouku vsebin o lesu in pouku gospodinjstva.

Ko bodo na šolah vsi razredi vključeni v devetletko, te potrebe ne bo več.

Takrat bodo tudi te ure namenjene tehniškim dnevom.

Vsebine

Učenci v svojem okolju ugotovijo določen tehnični problem, potrebo, priložnost, ga raziščejo, zanj oblikujejo rešitev, jo izpeljejo in preverijo. Pomembno je, da učitelj pri učencih sproži problemsko situacijo in jim prepusti iskanje rešitev, tako da bodo reševanje sprejeli za svoje. Problem se navadno navezuje na vsebine pouka pa tudi na druge dni dejavnosti.

Razvijajo pozitiven odnos do tehničnih dosežkov, raziskujejo njihov izvor in zgradbo, skupaj s sošolkami in sošolci zbirajo podatke o tehničnih predmetih in zbirkah in primerjajo svoje ugotovitve s podatki iz strokovne literature.

Ob oblikovanju razstav izmenjujejo izkušnje in ideje, skušajo izboljšati že znane tehnične rešitve ter uporabljajo nove informacijske tehnologije.

Pri izvajanju dni dejavnosti je poudarek na medpredmetnem (meddisciplinarnem) povezovanju; pogosto potekajo v obliki projektne dela – za tako

Tehniški dnevi

Tehniški dnevi so sestavina obveznega programa. Učenci preverjajo in uporabljajo tehniška znanja, pridobljena pri pouku in povezana z znanji iz drugih predmetov, za reševanje problemov spreminjanja narave. V projektno zasnovanem delu odkrivajo probleme in jih po svojih močeh in zmožnostih organizirano rešujejo. Iz spoznanj in izkušenj črpajo nove pobude za nadaljnje učenje.

Vsebine tehniških dni izvajamo v obliki projektov tako, da vanj vključimo slehernega učenca glede na njegove interese in zmožnosti. Učenci so vključeni v vse faze projekta: ugotavljanje problemov in potreb, načrtovanje, priprava dela, izvedba in vrednotenje. Cilji nalog so praktični, uporabni, saj bodo le tako doseženi ustrezna motiviranost in vzgojno-izobraževalni učinki. Vpetost v iskanje problemov, njihovo reševanje in ustvarjanje idej spodbuja razvoj ustvarjalnosti.

Naloge so prilagojene starostni stopnji otrok in njihovim sposobnostim.

obliko dela je potrebno vnaprej predvideti tudi obseg časa za njihovo pripravo, in sicer za učence in učenke ter za učiteljice in učitelje. S tem učenci razvijajo elemente raziskovalnega učenja/dela, od načrtovanja nalog, zbiranja podatkov do oblikovanja ugotovitev in predstavitve rezultatov.

Pri izbiri vsebin je treba upoštevati okolje, v katerem je šola. Možni so obiski strokovnjakov na šoli, vsaj enkrat v osnovnem šolanju pa naj učenci obišejo katerega od muzejev tehniške kulturne dediščine, npr. Tehniški muzej Slovenije v Bistri.

Vsebine tehniških dni niso opredeljene po razredih. Šola in učitelji imajo pri tem najširše možnosti organizacije ustvarjalnega dela učencev. Ista vsebina je lahko primerna tako za prvi kot tudi za deveti razred. Učitelji morajo poiskati in oblikovati cilje in vsebine tako, da so primerne posamezni starostni stopnji otrok.

Če npr. izberemo *bivanje (kako spimo – postelja, kako sedimo – stol in fotelj, kje jemo – stol, miza ...)*, je lahko to vsebina tehniškega dneva učencev katerega koli

razreda v osnovni šoli. Paziti je treba le na to, da ni za mlajše učence pretežno ali za starejše prelahko oziroma preveč preprosto.

Predlagani nabor vsebin je dovolj širok, vendar ne zapira možnosti za vključevanje drugih vsebin. Opustiti pa je potrebno vse akcije, kjer učenec nima možnosti iskanja, ustvarjanja, raziskovanja, uporabe in preverjanja znanja.

Nekaj idej za vsebine tehniških dni:

- raziskovanje tehnične zapaščine v svojem domačem in širšem okolju: mlini, mostovi, žičnice, žage, kozolci, lesena kolesa, vozovi, orodja in stroji, črpališča, peči (zbiranje podatkov in eksponatov, organiziranje razstav, predstavitev v šolskem časopisu, snemanje in izdelava videofilmov, predvajanje v šoli in na lokalni kabelski TV, objave v časopisu ...);
- ogledi mlinov, žag, mostov ... in gradnja modelov;
- proučevanje dela znanih slovenskih izumiteljev,
- obisk tehniškega muzeja;
- opazovanje dela obrtnikov, zlasti v tradicionalni obrti (ogledi, učenje in izdelava predmetov, razstava izdelkov ...);
- izdelava predmetov tradicionalnih obrti (izdelki iz slame, lesa, usnja, gline ...) in srečanja z mojstri teh obrti;
- proučevanje vpliva uporabe tehnike in tehnologije na okolje (iskanje vzrokov onesnaževanja zaradi uporabe tehnike in tehnologije ter tehničnih predmetov v domačem okolju, kako zmanjšati onesnaževanje, kakšne tehnologije izbirati ...);
- objava ugotovitev raziskav v šolskem časopisu (stenski časopis, predvajanje posnetkov na šolski oziroma krajevni TV, razstava fotografij ...);
- skrb sokrajanov za okolje (odpadki iz gospodinjstev, odvoz, smetišča in divja odlagališča, razvrščanje odpadkov ...);
- čisto okolje (odpadki, koš za smeti: načrtovanje, cena, izdelava, vzdrževanje);
- promet (ravnanje voznikov, pešcev, kolesarjev, potnikov v avtomobilskem in avtobusnem prometu, izboljšanje prometa v okolici šole, izdelava prometnih znakov in pripomočkov za potrebe šolskega poligona, pregledi koles, ureditev kolesarnice ...);
- transport (potniški in tovorni promet, transportna sredstva, zgodovina, prometne navade, prihodnost – futuristična vozila ...);
- bivanje: kako spimo – postelja, kako sedimo – stol in fotelj, kje jemo – stol, miza ... (ergonomske zahteve, vrste, izdelava, ponudba v trgovini, prospektno gradivo in navodila, izdelava maket ...);
- ogrevanje, zračenje, razsvetljava stanovanjskega prostora;

- tekstil v stanovanju (barve in vzorci, zavese, preproge in tekstilne talne obloge);
- tehnične naprave in stroji v gospodinjstvu (peč, hladilnik, gospodinjski stroji in pripomočki, zabavna elektronika, vodovod in kanalizacija ...);
- poraba energije v stanovanju (elektrika, plin; kako zmanjšati porabo ...);
- gradnja hiš (nekoč, danes, gradiva, prostori, gradnja modelov iz tradicionalnih gradiv ...);
- izdelava modela varčne hiše;
- pridobivanje pitne vode (zajetje, vodovod, hišna napeljava, merjenje porabe vode, delovanje vodovodne pipe, napake ...);
- oblikovanje in izdelava spominkov, voščilnic, igrač, daril ...;
- oblikovanje in izdelava svojega časopisa (v povezavi s slovenščino);
- izdelava »moje prve knjižice« (v povezavi s kulturnim dnevom);
- vremenoslovje – izdelava naprav in merjenje vremena;
- oblikovanje in izdelava predmetov iz naravnih gradiv;
- oblikovanje in izdelava predmetov iz papirnih gradiv, lesa, kovine, umetnih snovi;
- konstruiranje in izdelava uporabnih naprav iz elektrotehnike in elektronike;
- načrtovanje in izdelava dekoracije za razredno proslavo, praznovanje;
- okraski za božično oziroma novoletno drevo;
- priprava razstave tehničnih dosežkov;
- tekmovanja v tehničnih disciplinah (izdelava predmeta in tekmovanje: ploščati zmaji);
- snemanje videofilmov;
- priprava ozvočenja itn.

Organizacija in izvedba

Tehniške dneve lahko organiziramo za vsak razred posebej, skupno za nekaj razredov ali za vso šolo. Aktivnosti so lahko načrtovane za posamezen dan, lahko strnjeno za dva ali več dni, lahko pa je delo organizirano tako, da se projekt nadaljuje po določenem časovnem presledku v naslednjem tehniškem dnevu. Tak način učenci uporabijo pri obsežnejših projektih in tistih, ki niso izvedljivi v strnjenem času. Naloge so lahko razdeljene med več oddelkov istega razreda ali pa pri njih sodelujejo učenci različnih razredov.

Načrtovanje in organizacija dni dejavnosti je vezano na okolje, v katerem je šola, oziroma na specifičnosti posameznih šol. Težišče načrtovanja je v okviru šolskih strokovnih aktivov in poteka kot timsko delo učiteljc in učiteljev, tudi z različnih področij. Možno je tudi

